

Rebbe Nachman on the Parsha
פרשת וארא ישע"ט • עבודה קשה

שמות פרק ו

רשב"ם
(ט) ולא שמעו אל משה - עתה אעפ"י שהאמינו מתחילה כדכתי' ויאמן העם. שהיו סבורים לנוח מעבודה קשה והנה עתה הכבידו עליהם יותר:
(ו) לכן אמר לבני ישראל אני יקזק והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים: (ז) ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יקזק אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים: (ח) והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני יקזק: (ט) וידבר משה בן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה:

שמות פרק ז

(כח) ויגד משה לאהרן את כל דברי יקזק אשר שלחו ואת כל האתת אשר צוהו: (כט) וילך משה ואהרן ויאספו את כל זקני בני ישראל: (ל) וידבר אהרן את כל הדברים אשר דבר יקזק אל משה ויעש האתת לעיני העם: (לא) ויאמן העם וישמעו כי פקד יקזק את בני ישראל וכי ראה את ענינם ויקדו וישתחוו:

ליקוטי מוהר"ן קמא ח

ראיתי והנה מנורת זהב וגלה על ראשה וכו' (זכריה ד', והוא הפטרת שבת חנכה):

[א] הנה יקר גנוחי ונה (שקורין קרעכץ) מאיש ישראל, כי הוא שלמות החסרונות. כי על ידי בחינת הנשימה, שהוא הרוח חיים, נברא העולם, כמו שכתוב (תהלים ל"ג): "ויברוח פיו כל צבאם". וחדוש העולם יהיה גם כן בבחינת הרוח, כמו שכתוב (שם ק"ד): "תשלח רוחך ויבראו ויתחדש פני אדמה". והוא גם כן חיות האדם, כי חיות האדם הוא הנשימה, כמו שכתוב (בראשית ב): "וינפח באפיו נשמת חיים", וכתוב (שם ז): "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו". וכמו שאמרו חכמים: 'אם תחסר הנשימה תחסר החיים': נמצא, כי עקר חיות כל הדברים הוא בבחינת רוח; וכשיש חסרון באיזה דבר, עקר החסרון הוא בבחינת החיות של אותו הדבר, שהוא בבחינת הרוח חיים של אותו הדבר, לאשר הרוח הוא המקום הדבר. והאנחה הוא אריכת הנשימה, והוא בבחינת "ארוך אפים", דהינו מאריך רוחה. ועל כן כשמתאנח על החסרון ומאריך רוחה, הוא ממשיך רוח החיים להחסרון, כי עקר החסרון הוא הסתלקות הרוח חיים כנ"ל, ועל כן על ידי האנחה משלים החסרון:

[ב] אך מאין מקבלין הרוח חיים? דע, שעקר הרוח חיים מקבלין מהצדיק והרב שבדור, כי עקר רוח החיים הוא בהתורה, כמו שכתוב (שם א): "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" הוא התורה, והצדיקים דבקים בתורה, ועל כן עקר הרוח חיים הוא אצלם. וכשהוא מקשר להצדיק והרב שבדור, כשהוא מתאנח ומאריך רוחה, ממשיך רוח החיים מהצדיק שבדור, שהוא דבוק בהתורה אשר שם הרוח. וזהו שנקרא הצדיק (במדבר כ"ז): "איש אשר רוח בו" שיודע להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד (כמו שפרש רש"י שם). כי הצדיק ממשיך ומשלים הרוח חיים של כל אחד ואחד כנ"ל:

וזה בחינת (ברכות ג): 'רוח צפונית המנשבת בכנור של דוד' כי כנור של חמש נימין, כנגד חמשה חמשי תורה; ורוח צפון שהיתה מנשבת בו הוא בחינת "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" הנ"ל, כי רוח צפון הוא בחינת הרוח הצפון בלב, שהוא בחינת הרוח חיים. כי צפון חסר (בבא בתרא כה:), והחסרון הוא בלב, כמו שכתוב (תהלים ל"ז): "וינתן לה משאלת לבך"; "ימלא ה' כל משאלותיך" (שם כ). ועקר הרוח חיים הוא בלב, וכמו שכתוב בתקוני זהר (תקוני יג): 'כלהו שיפין מתנהגין בתר לבא כמלקא כו', כמא דאת אמר (יחזקאל א): "אל אשר יהיה שם הרוח ללכת" כו'. כי הרוח הוא בלב, והחסרון הוא הסתלקות הרוח שמקומו בלב, ועל כן נרגש החסרון בלב. ועל כן כשנתמלא החסרון שהוא בבחינת הרוח כנ"ל נאמר: "וינתן לה משאלת לבך, ימלא ה' כו', הינו כנ"ל. ועל כן ישראל, שהם מקבלין הרוח חיים מהתורה, נקראים על שם צפון, כמו שכתוב (תהלים פ"ג): "על עמך יערימו סוד ויתעצו על צפוניך" ...

[ט] והנה מבאר למעלה, כי הרוח חיים הוא בהתורה, בחינת "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" כנ"ל. ועל כן במצרים, שהיה קדם קבלת התורה, ולא היה להם מהיכן לקבל הרוח חיים, נאמר בהם (שמות ו): "מקצר רוח", כי לא היה להם מאין לקבל הרוח חיים שהוא בחינת ארוך אפים, מאריך רוחה כנ"ל, ועל כן נאמר בהם 'מקצר רוח', שהוא הפך ארוך אפים, שהוא בבחינת הרוח חיים שממשיכין על ידי אנחה להשלים החסרון כנ"ל, כי הרוח הוא שלמות החסרון כנ"ל, בחינת "וינתן לה משאלת לבך". וזהו בחינת: "הרחב פיך ואמלאהו" שנתמלא החסרון:

וזהו בחינת מלאפוס מלא פוס. והענין, כי מלאפוס הוא יוד ואו, והוא בחינת יו"ד מיני דפיקין, כנגד יו"ד הדברות. והדפק הוא על ידי הרוח, כידוע. ועל כן הם עשרה מיני דפיקין, כנגד עשרת הדברות, כי הרוח שהוא הדפק הוא בהתורה כנ"ל, והואו הוא בחינת המשכת הרוח. והינו מלאפוס מלא פוס כי על ידי המשכת הרוח נשלם החסרון, שזהו בחינת "הרחב פיך ואמלאהו" שנתמלא החסרון כנ"ל, שזהו בחינת מלאפוס מלא פוס כנ"ל:

וזהו שדקדק: (תהלים פ"א): "אנכי ה' אלקיך המעלה מארץ מצרים", וקבלו התורה אשר שם הרוח, ואזי דיקא "הרחב פיך ואמלאהו", בחינת מלאפוס כנ"ל, בחינת שלמות החסרון. כי דיקא אחר יציאת מצרים, בחינת "המעלה מארץ מצרים", שאז נתבטל בחינת מקצר רוח הנ"ל, כי קבלו התורה ששם הרוח חיים כנ"ל, על כן אז דיקא: "הרחב פיך ואמלאהו", בחינת שלמות החסרון, בחינת מלא פוס, בחינת "ימלא ה' כל משאלותיך" כנ"ל. ועל כן נזכר יציאת מצרים בפרשת ציצית, כי ציצית בחינת הרוח חיים, בחינת מארבע רוחות וכו' כנ"ל:

גם דבר אז מענין שתיים עשרה שעות היום ושתיים עשרה שעות הלילה, שיש בהם שנים עשר צרופי הו"ה, בכל שעה יש צרוף אחר, וכך שעה נחלקת לתתרי"ף חלקים, וכך חלק נחלק מתתרי"ף חלקים יש בו גם כן צרוף השם, וכך זה הוא בחינת רוח החיים שבהדפק (ח). ולא זכיתי לשמע באור ענין זה היטב. גם שכחתי קצת מזה, והמשפילים יבינו:

"רכב אלקים רבתיים אלפי שנאן" (תהלים ס"ח), 'אלפי בחינת אלופי עשו, ועל ידי רכב אלקים רבתיים בחינת קבלת התורה, שממש מקבלו הרוח חיים הרבנים דקדשה על ידי זה 'אלפי שנאן', כמו שדרשו חכמינו, זכרונם לברכה (עבודה זרה ג): 'אל תקרי שנאן אלא שאינן, הינו שעל ידי קבלת התורה, ששם הרוח דהרב דקדשה, על ידי זה נתבטלו ונכנעו אלופי עשו, רברבי עשו, שהם בחינת הרב דקלפה, בבחינת 'אלפי שאינן', שאלופי עשו, רברבי עשו, נתבטלו ואינן:

"מכנף הארץ זמרת שמענו צבי לצדיק ואמר רזי לי רזי לי אוי לי, בגדים בגדו ובגד בוגדים בגדו" (ישעיהו כ"ד). "מכנף הארץ" זה בחינת כנפי הציצית, ששם הרוח חיים, שהוא בחינת כנור של דוד שהיה מנגן על ידי הרוח צפונת וכו' כנ"ל (ט), כי הנגינה והזמירות נמשכין מהרוח חיים שבכנפי ראה כידוע. וזהו: "זמרת שמענו", בחינת הנגון של כנור של דוד, שהוא בחינת הרוח חיים, שהוא בחינת כנפי הציצית, בחינת מכנף הארץ כנ"ל. ועל ידי זה מכניעין הרשעים, בבחינת "לאחז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה": וזהו: "צבי לצדיק", פרש רש"י: 'עתיד להיות מצב ותקומה לצדיקים הינו כנ"ל, כי על ידי הרוח חיים הנ"ל מתגברין הצדיקים על הרשעים כנ"ל:

וזהו: "ואמר רזי לי" וכו' אוי לי פרש רש"י, 'שנגלו לי שני רזים: רז פרעניות ורז ישועה, והרי תרחק הישועה עד' וכו' הינו כנ"ל, כי הרוח של הרשע גדול בשעתו, בבחינת רוח סערה, שממש כל הצרות ואריכת הגלות של ישראל:

וזהו: "בגדים בגדו ובגד בוגדים בגדו" כי יניקת הבוגדים והרשעים הוא מבחינת פגם הבגדים, דהינו פגם הציצית, שהם בכנפי הבגד, דהינו מפגם הארבעה יסודות, שאחיזתו ושרשם העליון הוא בחינת ארבע ציצית כנ"ל. אבל סוף כל סוף: "פחד ופחת ופח עליך יושב הארץ" וכו' כי כל הרשעים יכרעו ויפלו, כי לסוף קלה ונאבד וכו' כנ"ל, כי הצדיקים גמורים מכניעין אותם ומשפילים רשעים עדי ארץ על ידי הרוח חיים שלהם, שהוא בחינת ציצית, בחינת "מכנף הארץ זמרת שמענו" כנ"ל:

כנור של חמש נימין בחינת התורה; וכן כתוב בזהר (צו לב):

'ותופשי התורה אליו דתפשיין בכנורא':

חמש אני אית לראה (חלון מ"ז). כי רוח החיים הוא בהראה, ומשם המשכת הרוח של האנחה, כידוע בחוש, ועל כן אית לה חמש אני לראה, כנגד חמשה חמשי תורה (י). ה' נימין דכנור דדוד, ששם הרוח חיים כנ"ל: (עין בתקונים, תקון י):

כנפי מצנה, אנוו ה' קשרין לקבל שמע וכו', דאנוו לקבל ה' נימין דכנור דדוד וכו', עין שם. גם עין בהשמטות הזהר):